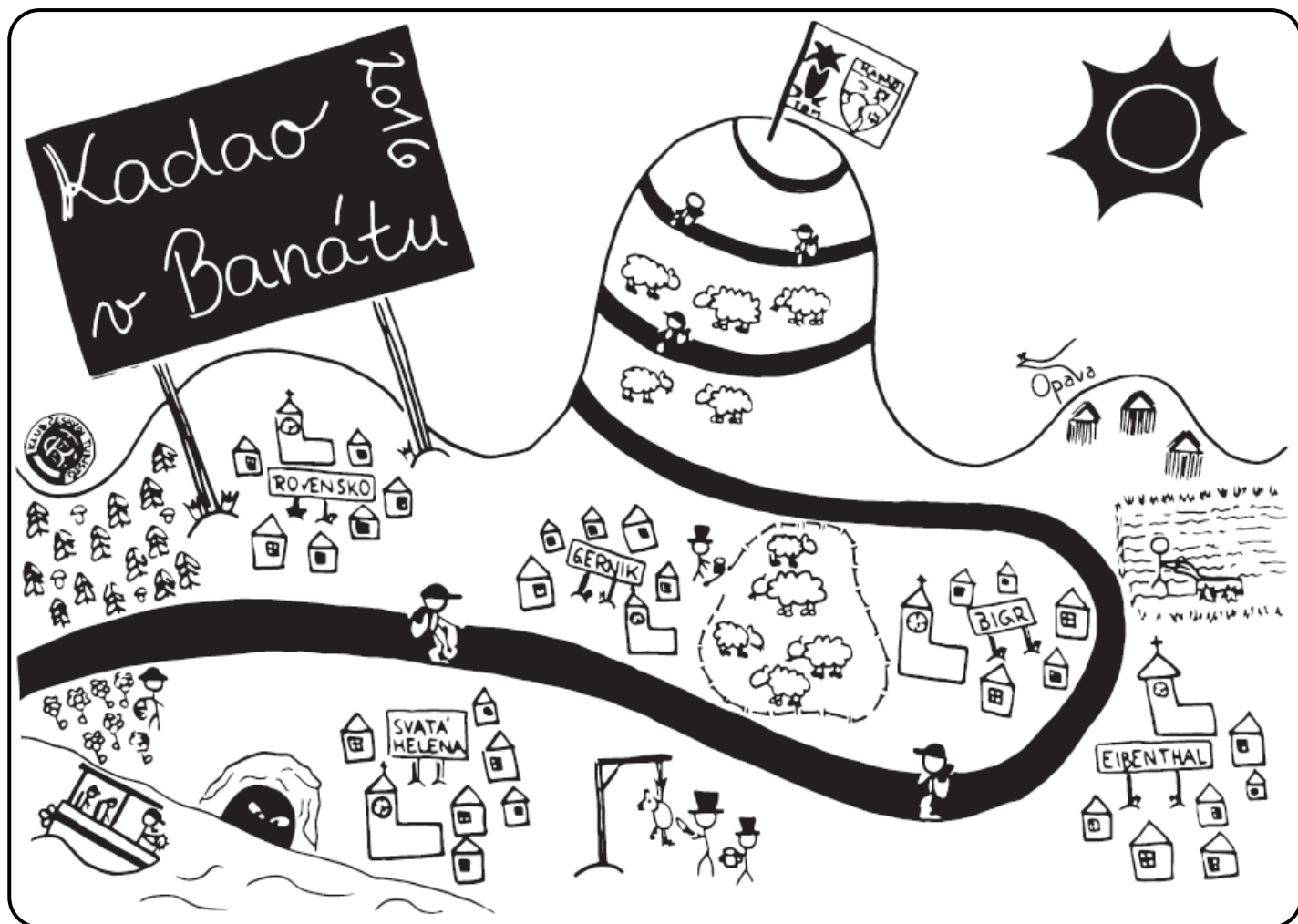

PRŮVODCE BANÁTEM

OBČASNÍK TURISTICKÉHO ODDÍLU KADAŮ

SPECIÁL
BANÁT
BOBR

SRPEN
2016

AHOJ KAMARÁDI,

DO RUKOU SE VÁM DOSTÁVÁ SPECIÁLNÍ VYDÁNÍ ODDÍLOVÉHO OBČASNÍKU BOBR. POSLOUŽÍ VÁM JAKO PRŮVODCE NA CESTĚ BANÁTEM S KADAEM. NALEZNETE ZDE ZÁKLADNÍ INFORMACE O ZEMI, DO KTERÉ SE VYDÁVÁME, O HISTORII BANÁTU, O LIDECH, KTERÍ ZDE PŘIŠLI. DOZVÍTE SE, JAK SE V BANÁTU CHOVAJÍ NEBO POZNÁTE MÍSTA, KTERÁ BĚHEM NAŠÍ CESTY NAVŠTÍVÍME. SNAD VÁM TENTO SPECIÁL ZKRÁTÍ DALEKÉ CESTOVÁNÍ AUTOBUSEM NEBO V NĚM PROSTĚ NALEZNETE INFORMACE, KTERÉ JSTE DO TEĎ NEVĚDĚLI.

PŘÍJEMNÉ POČTENÍČKO A HEZKÝ TÝDEN PŘEJE DIB, TETE A TOM

OBSAH

ZÁKLADNÍ INFORMACE O RUMUNSKU • SROVNÁNÍ ZEMÍ • BANÁT • HISTORIE ČESKÉHO OSÍDLOVÁNÍ BANÁTU • 6 ČESKÝCH VESNIC • MÍSTOPIS • SLOVNÍČEK • BANÁTSKÝ SLOVNÍČEK • BANÁTSKÝ PSI • DOLY NA UBÁNYJE • SLIVOVICE • BAILE HERCULANE • SZEGED • HOSPODA „U MEDVĚDA“ • ZÁSADY SLUŠNÉHO CHOVÁNÍ TURISTY PO ČESKÉM BANÁTU • MAPKA ČESKÉHO BANÁTU • STRAVOVÁNÍ • DOMÁCÍ VÝROBKY • AUTOBUSY GALEJA • PĚTISMĚRKA • ČLÁNEK OD VÍTI - BANÁT 2015 • NAJDI 10 ROZDÍLŮ

Rumunsko

je stát ležící z větší části na Balkánském poloostrově v jihovýchodní části Evropy. Sousedí s Ukrajinou a Moldavskem na severovýchodě, s Maďarskem na severozápadě, se Srbskem na západě a s Bulharskem na jihu. Východní břehy země omývají vody Černého moře. Rumunsko je jednou ze zemí bývalého východního bloku. V současnosti je členem Evropské unie a Severoatlantické aliance. S rozlohou 238 391 km² je Rumunsko největší zemí v jihovýchodní Evropě. Dunaj, největší rumunská řeka, tvoří jižní hranici se Srbskem a Bulharskem. Hranici s Moldavskem tvoří řeka Prut, která se vlévá do Dunaje. Dunaj se vlévá do Černého moře a na Rumunském území tvoří deltu Dunaje, druhou největší a nejlépe zachovalou deltu a biosférickou rezervaci v Evropě seznamu Světového přírodního dědictví UNESCO, která je zároveň jedním z 13 rumunských národních parků. Střed Rumunska je hornatý, dominují mu Karpaty. Nejvyšší hora, Moldoveanu, dosahuje výšky 2544 m. Pohraniční oblasti jsou tvořeny nížinami: Panonská nížina na západě, Valašská nížina na jihu a rovina kolem řeky Prut na východě. Na západě se také rozkládá pohoří Munții Apuseni. Rumunskou měnou je leu (dělí se na 100 bani).

	Rumunsko	Česká republika
rozloha	238 391 km ²	78 866 km ²
obyvatelstvo	19 600 000	10 554 000
hustota zalidnění	82 ob./km ²	133 ob./km ²
hlavní město	Bukurešť	Praha
úřední jazyk	rumunština	čeština
náboženství	pravoslavné	bez vyznání, římskokatolické
nejvyšší bod	Moldoveanu (2544 m.n.m.)	Sněžka (1602 m.n.m.)
měna	Rumunský leu	Koruna česká
HDP	16 500 USD	32 600 USD
telefonní předvolba	40	420
nejdelší řeka	Dunaj	Vltava

Banát

Banát je oblast v jihovýchodní Evropě, rozdělená na tři části: východní se nachází v Rumunsku, západní v Srbsku a menší severní část v Maďarsku. Je součástí Panonské roviny, na jihu je ohraničen Dunajem, řekou Tisou na západě, na severu řekou Mureș a na východě jižními Karpaty. Čeští a němečtí osadníci, kteří do rumunského Banátu přišli v polovině 19. století z českých zemí, se nazývají počestlým rumunským výrazem Pémové. V rumunském Banátu založili Češi vesnice Gerník, Rovensko, Svatá Helena, Bígr, Eibentál, Šumice, Svatá Alžběta. Šest vesnic, včetně Svaté Alžběty zaniklé roku 1847, leží v župě Caraș Severin, Eibentál v župě Mehedinți.

Historie českého osídlování Banátu

V létě roku osmnáctistého dvacátého osmého se vypravili dva průzkumníci z řad těch, kteří se chystali odejít za lepším z Čech až do rumunského Banátu, na namáhavou pouť směrem na jih. Podle kronik se jmenovali Martin Mareš a Michal Glazer. Když se vrátili, vyprávěli, že byli přátelsky přijati, že tato země je krásná, velmi úrodná, že tam roste krásná pšenice, ovoce a víno. Povzbuzeni jejich zprávami vydali se vystěhovalci na pochod za novou nadějí. Na výstrahy sousedů pak odpovídali slovy věštby: "Země Česká bude příští válkou rozdrobena a pohlcena. Potom my, osídlenci z Banátu, se vrátíme, zemi znovu zřídíme a zaplníme ji novým a lepším národem."

Z krajské kroniky

Impuls k první vlně českého osídlení v rumunském Banátu dal jistý Magyarly, podnikatel se dřevem, pocházející z Oravice. Ten do této oblasti svými sliby nalákal několik desítek českých rodin. Roku 1823 tak byla založena první česká vesnice Sv. Alžběta (Elisabethfeld), která později kvůli nedostatku vody zanikla. Další vesnice, Sv. Helena, byla s největší pravděpodobností založena v letech 1824-1825. Obě vesnice údajně dostaly svá jména podle Magyarlyho dcer. Magyarly však své sliby nesplnil a čeští osadníci v nouzi požádali o přijetí do svazku vojenských pohraničnicků. Druhá vlna českých kolonistů, přicházející v letech 1827 - 1828, již byla organizována vojenskými úřady, které si tímto způsobem zajišťovaly pohraničnický do neobydleného území. V této době byly založeny, již podle vojenských strategických plánů, další české vesnice: Bigăr (Bígr), Eibenthal, Ravensca (Rovensko), Șumița (Šumice) a největší česká vesnice Gârnic (Gerník) a také vesnice Frauenwiese (Frauvízn, Poiana Muierii), která v 60. letech 19. století zanikla. Čeští kolonisté pocházeli z různých oblastí Čech: Pardubicka, Královéhradecka, Chrudimska, Jaroměřska, Domažlicka, Plzeňska, Klatovska, dále z okolí Prahy, Berounska, Hořovicka, Slánska, Českobrodská, Kouřimska a Příbramska, ale také z Kolínska, Kutnohorska a dalších oblastí Čech. Kromě uvedených vesnic v jižním Banátu se menší české komunity usadily, většinou ve druhé polovině 19. století, i v několika dalších obcích na západě Rumunska a další vznikly sekundární migrací v některých menších městech jako je Orșova nebo Moldova Nouă, ale i např. v Aradu nebo Timișoare. Při posledním sčítání lidu (v r.1992) se k české národnosti v celém Rumunsku přihlásilo 5800 osob.

6 českých vesnic:

SVATÁ HELENA

Svatá Helena byla založena v rumunských horách přímo nad břehy Dunaje v r. 1824. Ve vesnici jsou dva kostely. Katolický kostel byl vysvěcen v r. 1879 a je zasvěcený sv. Heleně. Baptisté dnes používají bývalý evangelický kostel z roku 1887. Část mužů pracovala v nedalekých rudných dolech v Nové Moldavě, jejichž provoz je však již ukončen. Ženy jezdí do Moldavy prodávat mléko, smetanu a sýry na pravidelné trhy. Od Dunaje je vzdálená asi 6 km, do vesnice vede asfaltová cesta. Vesnice má dnes asi 220 obyvatel a nachází se ve výšce kolem 350 m n. m. Ve vesnici jsou dva obchůdky a jedna hospoda s točeným pivem. Obchod a hospoda "U Štěpničky" (oficiální název je PRIOR) je pověstná a je v centru. Druhá hospoda patří rumunskému podnikateli. Obchůdek "U Barušky" je za rohem baptistického kostela a vedou jej baptisté a je útulný a o něco levnější. Zásobování obou obchodů je velice dobré, chleba zde koupíte každý den. V obci je kvalitní kabelová internetová síť, wi-fi je v mnoha domácnostech a volně k dispozici i v hospodě "U Pepsiho".

Suvenýry a jídlo k prodeji:

- Vynikající kozí sýr koupíte u dcery paní Karbanové vpravo na konci vesnice směrem k Dunaji (po proluce vpravo je to třetí barák u studny). Cena 150 Kč za kg.
- Včelí med a kvalitní kozí a ovčí sýr koupíte u Kunů, čp. 28 (ulice Na patriích).
- Kozí sýr a med koupíte také u Táborských naproti hospody "U Štěpničky".
- V hospodě "U Štěpničky" najdete rovněž velký výběr suvenýrů a smaltovaného nádobí.
- Ovčí sýr koupíte u Bětky Rotové nebo si můžete objednat neředěný sýr přímo z rumunské salaše u Františka Salaby, vedle hospody, č.p. 120.

Tipy na výlety:

- K bývalé vesnici Svatá Alžběta (Elizabeta, asi 30 minut) kolem fotbalového hřiště.
- Ke skalám nad Dunajem (asi 40 minut).
- Ke Kulhavé skále (po červené směrem na Gerník, pak po modré, celkem asi 75 minut, jeskyně Vranovec, skalní most, koupání v potůčku, lze po nově značené trase pokračovat přímo na Gerník, asi 3 hodiny, modrá značka nyní pokračuje směrem na Gerník a napojuje se v lese na červenou, od Kulhavé skály na Gerník je to asi 3,5 hodiny).
- Údolím říčky Alibeg k Dunaji (asi 60 minut) a k jeskyním nad Dunajem (u Dunaje směrem na Coronini, maďarský nápis na skále nad Dunajem připomínající regulaci Dunaje - dalších asi 30 minut).
- K jeskyni Turecká díra (po červené značce, pak po modré odbočce, asi 3 hodiny).
- Do české vesnice Gerník (asi 4 hodiny, po červené značce, na Gerníku možnost ubytování, informační tabule je umístěná vedle hospody na návsi).
- K jeskyním u Dunaje (údolím Alibegu k Dunaji, pak směrem na Coronini, jeskyně ústí do dunajské soutěsky a jsou viditelné od cesty, největší je jeskyně Muší díra)
- K srbským jezerům. Asi 60 km od Svaté Heleny u města Bela Cerkev (přechod Naidáš) je šest krásných jezer vhodných ke koupání. Dopravu zajišťuje pan hospodský Štěpnička.
- Do pohoří Semenic. Pojedete-li do města Reșița (asi 120 km), nenechte si ujít přehradu v národním parku Semenic.

GERNÍK

Vesnice začla vznikat již v roce 1827 na dvou návrších, mezi nimiž protéká malý potůček, který přirozeně rozděluje vesnici na tzv. „malou“ a „velkou“ stranu. Vesnice leží ve výšce kolem 600 m n. m. na krasovém podloží. V roce 1830 měla 469 obyvatel, v roce 1934 pak 1400 obyvatel, v roce 1991 zde žilo 910 obyvatel a v roce 2002 již jen 525 obyvatel (ze současných 230 domů je přibližně 27 opuštěných). Gernický kostel (1858) je zasvěcen sv. Janovi Nepomuckému a cenný relikvíář s kůstkou mu věnoval pražský arcibiskup Bedřich kardinál Schwarzenberg. Jako jediný z českých vesnic má Gerník svůj obecní úřad, pod který spadají i okolní rumunské vsi. V Gerníku se dodnes podomácku pálí stavební vápno v malých vápenkách, které jsou vytápěny bukovým dřevem. Vápno prodávají místní na stavbách po okolních vesnicích. Gerník má rovněž svou vlastní „muziku“, která slaví úspěchy doma i za hranicemi vesnice. Díky vápenci je okolí vesnice mimořádně malebné, bohaté na závrtý a skalní útvary, v samotné

vesnici se nachází jeskyně Filipova díra. Gerničtí již tradičně melou mouku na vodních mlýncích (vodenicích), které jsou jak v obci, tak i za vesnicí v nádherné typicky krasové lokalitě U Petra. Od Dunaje a od hlavní silnice je skrz městečko Moldoua Noua obec vzdálena asi 18 km, do vesnice vede slušná (ale stále horší) částečně asfaltovaná cesta skrz bývalý důl. Vesnice má dnes asi 250 obyvatel. Ve vesnici jsou tři obchody spojené s hospodami, točené pivo je v nabídce. Výběr je poměrně kvalitní. Chleba lze koupit v nově postavené pekárně, která peče několikrát týdně (u zatačky asfaltky vedoucí z návsi na Velkou stranu). Zde je i malý obchůdek a možnost stravování pro skupiny turistů.

Suvenýry a jídlo na prodej:

- Domácí sýr z kravského mléka a mléko si můžete koupit u Piečků čp. 5 (naproti hospodě na návsi), a u Nedvěďů čp. 185 (na Velké Straně) a u Johany Stárové na čp. 31 (Malá Strana)
- Ovčí sýr lze koupit v sousední vesnici Padina Matei (informace podá paní Merhautová z čp. 38)
- Domácí víno lze zakoupit v kovárně u Maštaliřů (na Velké Straně, po schodech nahoru a první stavení vlevo).
- Domácí slivovici (pálenku) prodává Věna Pieček na čp. 4 (naproti hospodě).
- Kozí sýr koupíte u Vrbů naproti škole na čp. 15.
- Skvělé šípkové marmelády můžete koupit u Kusků na čp. 18.
- Vynikající banátský med prodává ředitel školy Josef "Mudra" Bouda (od hospody se vydáte ke schodům a odbočíte vpravo dolů kolem potůčku a je to asi třetí barák vlevo). Med a malé suvenýry jsou ke koupi i u Josefa Merhauta na čp. 38.
- Med prodává i pan Bouda naproti kaminu (kulturnímu domu).
- Gernické kroje a šátky jsou k dostání u paní Piečkové na čp. 4 na návsi naproti hospodě.
- Gernické bačkory lze koupit u Anny Rothové na Korábě (čp. 216, u fotbalového hřiště, jak se vjíždí z Padiny do Gerníku).

Tipy na výlety:

- K monumentální jeskyni „Turecká díra“ (po červené značce směrem na Svatou Helenu, pak odbočka po modré, asi 1,5 hodiny).
- Do české vesnice Rovensko (krásné výhledy, po červené turistické značce asi 4 hodiny, možnost ubytování a stravování).
- Do české vesnice Svatá Helena (po červené turistické značce asi 4 hodiny, výhledy na Dunaj, možnost ubytování a stravování).
- K unikátním vodním mlýnkům v lokalitě „U Petra“ (po červené turistické značce asi 1 hodinu, krasová říčka, možnost koupání v tůních, možnost táboření).
- Do Šopotu Nou po nově vyznačené značce (červené kolečko, zpočátku jde souběžně s klasickou českou tur. značkou směrem na Rovensko, asi 16 km) a odtud do kaňonu řeky Nera.
- Do Cărbunari po nově vyznačené značce (asi 15 km) a odtud do kaňonu řeky Nera (přes Sasca Romana)

ROVENSKO

Spadá pod střediskovou obec Šopotu Nou, leží přímo na jednom z hřebenu uprostřed Munții Almăjului ve výšce 866 m. n. m. Vesnice byla založena roku 1827. V roce 1922 zde byl postaven římskokatolický kostel Neposkvrněného početí Panny Marie, který byl vysvěcen na Sv. Martina. Vesnice má ze všech českých vsí nejmalebnější polohu a proto je nejoblíbenějším cílem romantických cestovatelů. Život na hřebenech hor je však velice tvrdý a to zejména v zimě, kdy je vesnice skoro zcela odříznutá od světa. To je zřejmě důvod rychlého úbytku stálých obyvatel. Roku 1925 měla vesnice 586 obyvatel, v roce 1991 žilo v obci 235 lidí, z toho 230 Čechů a v r. 2002 něco přes 120 obyvatel. Dnes má kolem 60 obyvatel. Od Dunaje od obce Lubková je vzdálená asi 14 km. Do vesnice vede ze severu velice slušná polní cesta ze strany Šopotu Nou. Ve vesnici je jeden obchod spojený s hospodou, točené pivo není v nabídce. Výběr v obchodě je dostačující, paní prodavačka - teta Karla - je ale velice ochotná a lze si u ní zboží objednat. Chleba se prodává jen sporadicky. Vesnice má rozvedený vodovod zakončený u napajedel rozmístěných po celé vesnici a odtud se voda rozvádí do domů. Napajedla se užívají k napájení dobytka, proto vodu neznečišťujte pěnou, zubní pastou ani mýdlem a myjte se tak, abyste nezneprůjemnili život zdejšími obyvatelům. Znečištěnou vodu totiž nechce dobytek pít. Na návsi lze nyní volně chytit WiFi signál z místní hospůdky.

Suvenýry a jídlo k prodeji:

- Domácí rovenský med koupíte u strýčka Pelnáře v ulici Za Pánka, čp. 46
- Domácí sýr, med a mléko koupíte u Petra Pražáka na čp. 55 (Za Pánka), u Schubertů (Velká Strana čp. 22, poslední dům vpravo směrem na Gerník), u Václava Kotvy na čp. 26 (Velká Strana) a u Pinkavů na čp. 27 (Velká Strana).
- Kozí sýr a domácí chleba koupíte u Pražáků, Za Pánka čp. 49 (směrem na Bígr).
- Slivovici, mléko a sýr koupíte u Franty Mojžíše na čp. 31

Tipy na výlety:

- Do české vesnice Gerník (největší česká vesnice, možnost ubytování a stravování, po červené turistické značce asi 4 hodiny).
- Do české vesnice Bígr (muzeum místního malíře Josefa Řeháka, po červené turistické značce 30 km, asi 10 hodin).
- Do údolí unikátních vodních mlýnků (lokality "U Petra" před vesnicí Gerník, po červené turistické značce asi 3 hodiny, možnost koupání a táboření).
- Do Šopotu Nou po nově vyznačené značce (červené kolečko, asi 1 hodina, značka vede po cestě kolem hřbitova) a odtud do kaňonu řeky Nera.
- Na vyhlídku na kaňon řeky Nera (červené kolečko, značení vás povede kolem hřbitova po polní cestě k lavičce pod mohutnými buky a pak přes kopce s nádhernými výhledy na Rovensko zpět do údolí na cestu).
- K rovenským salaším. Zatím neznačená trasa. Z vesnice se vydáte směrem na Bígra, hned pod vesnicí odbočíte od značky vpravo a půjdete po tracersu k nádherně umístěným rovenským salaším, kde se dříve hospodařilo.

BÍGR

Ves založená v roce 1827 ležící ve výšce 550 až 600 m n. m. českými kolonisty z kraje litoměřického, plzeňského, klatovského a chrudimského. První obyvatelé vystavěli vesnici ve tvaru křesťanského kříže, v jehož středu stojí římskokatolický kostel vybudovaný v roce 1876 k počtě Svaté Trojici a posvěcený na svátek sv. Havla. Tvar vesnice vynikne při pohledu z okolních kopců, především z Kopřivy (přes 900 m n. m.) Dříve tato vesnice spadala pod vojenskou posádku v Berzáse. V roce 1830 zde žilo 266 obyvatel, v roce 1934 až 610 obyvatel, podle údajů z roku 1991 již jen 360 obyvatel, z toho 350 Čechů, v roce 2000 Čechů 269 a v roce 2001 jen 254 Čechů. Půda kolem vesnice je jílovitá a nepříliš úrodná. Obyvatelé se proto odjakživa živili těžkou prací v okolních dolech, ostatní krajané je z tohoto důvodu nazývali „horáci“ (tj. „havíři“ - „hory“ je banátské označení pro doly). Z dolů dnes funguje, a to již jen částečně, kamenouhelný důl „Cozla“, kde několik bigerských mužů pracuje. Nejbližší železniční stanicí je přes 80 km vzdálená Oršava, od hlavní silnice je Bígr vzdálen 18 km. Ve vesnici jsou dvě hospůdky (kafébarý) s točeným pivem, spojené s prodejem základních potravin (skromný výběr). Chleba si pečou krajané sami, do vesnice se dováží třikrát týdně (pondělí, středa, pátek – nutno objednat). Po vesnici je rozveden vodovod s kvalitní pitnou vodou, ale ne všechny koupelny jsou neustále v provozu. Pokud trváte na pravidelném používání koupelny, pak je nejlépe domluvit se s domácími předem, zda jsou schopni vaše požadavky splnit.

Tipy na výlety:

- Do údolí bigerských vodních mlýnků (údolí se rozkládá přímo pod kulturním domem, nejlépe se k němu dostanete, půjdete-li ulicí Dolácko na její konec a pak se dáte brankou vlevo a přes louky kolem potůčku vzhůru ke kostelu, asi 60 minut).
- Cykloturistický výlet do české vesnice Eibentál (možnost ubytování a stravování, historický důl na antracit v Ujbányji, po žluté značce asi 26 km, informační tabule je umístěná na budově pošty).
- Do české vesnice Eibentál (po červené turistické značce, asi 3,5 hodiny).
- Za Monou Lisou do muzea bigerského malíře Josefa Řeháka vedle kulturního domu v čp. 91 (dům malíře Řeháka je obrazovou galerií, jako vstupné lze přinést čokoládu nebo podobný mls pro malého Emila).
- K romantickému salaši u potoka Dragoselka (kolem hřbitova do údolí Dragoselky, asi 60 minut).
- Pralesem po stopách lesní úzkorozchodné železnice kolem říčky Berzásky (po červené značce do údolí Berzásky a pak proti jejímu proudu, vhodné pro drsné romantiky vyhledávající divočinu listnatých pralesů, možno též po nové značce z Bígru, nejdříve po žluté, pak odbočit na sever po cestě značené červenou tečkou).

- Do nejvýše položené české vesnice Rovensko (asi 9 hodin po červené turistické značce, panoramatické výhledy na nejvyšší vrch Svinecea Mare, možnost ubytování a stravování, informační tabule vedle hospůdky na návsi).
- Do vesnice Berzáska (po nově značené trase, nejdříve po červené směrem na Rovensko, pak pokračovat směrem k Dunaji, značeno červenou tečkou, asi 15 km).
- Do obce Dubová k monumentální jeskyni Pestera Liliecilor (po nově značené trase, nejdříve po žluté na Ravnu, pak odbočit ke kopci Goleť po trase značené červenou tečkou, asi 20 km).

EIBENTHAL

Ves byla založena v roce 1827 v úzkém údolí podél potůčku Tisovice. Čeští kolonisté sem přišli Plzeňska, Klatovska, Čáslavska a Berounska. Vesnice leží ve výšce kolem 500 m n. m. V roce 1912 zde byl v obci vystavěn římskokatolický kostel, který je zasvěcen Sv. Janu Nepomuckému a vysvěcen byl na Sv. Havla. U kostela je fara, působí zde děkan Václav Mašek, který v roce 2002 obdržel cenu Jana Masaryka za dlouholetou záslužnou práci pro krajan. V roce 1934 zde žilo 600 obyvatel, v roce 1991 okolo 400 obyvatel českého původu, v roce 2000 již jen 302 obyvatel. Dnes je zde asi 230 obyvatel. Obyvatelé se v minulosti všichni živilí prací v dole na antracit v Ujbányji (Baia Nouă) vzdálené od vsi asi tři kilometry. Dnes pobírají důchody nebo musí za prací dojíždět. V okolí obce je spousta zaniklých štol, v některých se těžil azbest. Z vrcholu Známana rozkládajícího se nad vesnicí jsou nádherné výhledy po okolí.

Ve vesnici jsou dva dobře zásobené obchody a tři hospůdky s čepovaným pivem. Obchůdek a hospoda "Český krajánek" má otevřeno 9-12 hod. a 18-23 hod., hospoda "U medvěda" obdobně. V hospodě nad kostelem (asi 10 minut chůze od kostela směrem na Ujbányji) má teta hospodská italský zmrzlinový stroj z 60. let, na kterém z domácího mléka vyrábí vynikající zmrzlinu. Chleba se do vesnice přiváží každý den kromě neděle (lze objednat u domácích).

Suvenýry a jídlo k prodeji:

- Domácí kravský sýr a mléko si můžete koupit například u Josefa Kocmana čp. 90 nebo u Pospíšilů na čp. 123 (naproti Krajánkovi). Prakticky ale v každé domácnosti mají mléko a sýr.
- Výrobky místního řezbáře Venci Čipery lze koupit přímo u něj (polní cestou naproti kostelu ke stavení na kopečku).

Tipy na výlety:

- Do české hornické vesnice Bígr (po červené značce asi 4 hodiny, možnost ubytování a stravování, muzeum místního malíře Josefa Řeháka).
- K historickému dolu Ujbányje (důl na antracit, po červené značce asi 1 hodinu).
- Na vrch Známana (panoramatické výhledy, po žluté značce asi 2 hodiny, lze jít i po neznačených polních cestách přes vysílač).
- Do monumentální jeskyně Pestera Liliecilor u Dubové (autem asi 1 hodinu, jeskyně dlouhou 1,6 km lze projít kolem krasového potůčku až na břeh Dunaje). Z Dubové lze dojít po nově značené trase do Bígru.
- K dunajské soutěsce (Cazanele Mari a Cazanele Midi, autem asi 1 hodinu).
- K peřejím eibentálského potůčku (údolím potůčku směrem k Dunaji za vesnicí, asi 45 minut).
- Ke skalám nad Dunajem. Od primarie (obecního úřadu) obce Dubová se vydáte do kopce (u cesty je umístěná bílá šipka, vlastní dobytčí pěšina začíná trochu vpravo v lese), projdete dubovým lesem a po 1,5 km vyjdete na louce nad Dunajem lemovanou skalisky dunajské soutěsky.

ŠUMICE

Vesnice byla osídlena roku 1828 přesídlenci z plzeňského kraje a v té době spadala pod vojenskou posádku v Petniku. V roce 1830 měla osada 123 obyvatel, v roce 1991 zde žilo 210 lidí. Římskokatolický kostel byl postaven roku 1888 a zasvěcen Sv. Jáchymu a Anně. Šumice je od ostatních českých vsí nejvzdálenější, do nejbližšího Rovenska mají Šumičtí asi 13 hodin pěšky. Nejbližší železniční stanice je od vesnice vzdálená 20 km a nejbližší autobusová zastávka 7 km. Obec leží přibližně ve výšce 600 m n.m. Za vesnicí je nádherný lesní hřbitov.

Tipy na výlety:

- K českému mlýnu pod vesnicí v Putně.
- K nejvyšší hoře Svinecea Mare (1226 m n. m.) po nové modré turistické značce. Od ní se lze vydat po modré na Rovensko nebo po zelené na Bígr

Místopis (tučně jsou označena místa, která bychom na naší cestě měli navštívit)

Turecká díra (Gaura Turcească)

- krasová jeskyně s rozlehlým dómem, skrz níž protéká potok. Je opředená mnoha legendami, v jeskyni je možné vidět kolonii netopýrů.

U Petra

- soustava pěti vodenic - dřevěných vodních mlýnků, v současnosti stále udržovaných a používaných na mletí mouky. Mlýnky leží na čistém, ledově studeném potoce. Využívání a údržba vodenic jsou možné díky důmyslnému systému střídání, na kterém se dohodli obyvatelé Gerniku.

Sichevița

- rumunská vesnice, v níž se pravidelně každých 14 dní koná dobytčí trh.

Římské osídlení – pozůstatky

- malé archeologické naleziště s pozůstatky římského osídlení (základy domu). Místo bohužel není moc výrazně označené.

Vodopády "Cascadele Beușniței"

- přírodní rezervace s dvěma krasovými vodopády na potoce Beu (pârâu Beu) a krasovým jezírkem Ochiul Beului. Tato rezervace je součástí národního parku "Cheile Nerei-Beușnița". Vodopády jsou dosažitelné po rumunské turistické značce (modrý pás) vedoucí z vesnice Sasca Montană do Aniny. Cesta vede kolem zříceniny bývalé vojenské pevnosti Terezia. Celá oblast je porostlá krasovou vegetací.

Soutěska řeky Nery - "Cheile Nerei"

- leží v národním parku "Cheile Nerei-Beușnița". Divoké skalnaté údolí má většinou charakter kaňonu, jehož stěny jsou místy vysoké 600 m. Údolí je protkané mnoha jeskyněmi. Vede zde turistická stezka (značená červeným pásem), dlouhá přibližně 25 km, místy vytesaná ve skále (terasy a tunely). Cestou je možné odbočit k jezírku Lacul Dracului nebo k propasti Avenul Cutezătorilor (odbočka značena červeným křížem). Celý kaňon je sjízdný i po vodě.

Soutěska "Cheile Rudăria"

- ve střední části povodí potoka Rudăria se nachází rezervace o rozloze 250 ha,. Hlavní částí rezervace je soutěska tvořená metamorfovanými horninami porostlými teplomilnými rostlinami. Údolím vede cesta na nejvyšší vrchol celé oblasti - Svinecea Mare (1224 m). Na počátku údolí stojí soustava několika dřevěných vodenic (vodních mlýnků), které byly 17.2. 2000 prohlášeny za historickou rezervaci. V rámci programu, financovaného EU a Britskou radou, bylo 22 mlýnů, z původních 40, restaurováno specialisty z muzea Astra Sibiu

Lacul Dracului (Čertovo jezírko)

- malé krasové jezírko (široké 20 m, hluboké necelých 10 m), přístupné pouze pěšky z kaňonu řeky Nery. Jezírko leží stranou od hlavní stezky vedoucí soutěskou a odbočka je značena modrým křížem.

Česky	Rumunsky
Mluvíte česky / anglicky / německy?	Vorbiți cehește, englezește, nemțește?
Nemluví rumunsky.	Nu vorbesc românește
Nerozumím.	Nu înțeleg.
Jak se to řekne rumunsky?	Cum spuneți pe românește
Ahoj	Salut (Servus)
Dobrý den	Bună ziua
Dobrý večer	Bună seara
Dobrou noc	Noapte buna
Na shledanou	La revedere
Dobrou chuť	Poftă bună
Na zdraví!	Noroc!
Ano / Ne	Da / Nu
Děkuji / Není zač	Mulțumesc / Pentru puțin
Prosím Vás	Vă rog
Promiňte	Scuzați-mă
S dovolením	Scuzați
Jak se máte?	Ce faci?
Mám se dobře.	(Eu sunt) bine
Kde je ..., prosím?	Spuneți-mi vă rog, unde se găsește ...?
Jak se dostanu do ...?	Cum ajung la ...?
Kolik to stojí?	Cât costă?
Účet, prosím.	Notă (chitanță), vă rog.
Pane / paní / slečno	Domn / doamna / domnișoară
Velký / malý	Mare / mic
Drahý / levný	Scump / ieftin
Dobrý / špatný	Bun / rău
Horký / studený	Cald / rece
Vlevo / Vpravo	În stânga / În dreapta
Sever / jih / západ / východ	Nord / sud / vest / est
Blízko / daleko	În apropiere / departe
Otevřeno / zavřeno	Deschis / închis
Autobus	Autobuz
Známky (poštovní)	Timbru poștal
Mapa	Hartă
WC / toaleta	W.C. / toaletă
Muži / ženy	B bărați / F femei

Coronini

- v letech 1994 - 1996, v době ekonomického embarga proti Jugoslávii, se údolí Dunaje stalo dějištěm masivního pašování pohonných hmot. Mnoho obyvatel rybářských vesnic na břehu Dunaje tak získalo astronomické sumy. Dobu tehdejší zlaté horečky připomínají luxusní vily v této oblasti, zejména pak v obci Coronini. Obec leží v místě, kde Dunaj vstupuje do jižních Karpat, zužuje se na 140 m a dosahuje hloubky až 70 m

Kulhavá skála

- skála zvedající se nad potokem Ali Beg, u její paty leží rozlehlá jeskyně Vranovec. Podle místních lidí je zde klima velmi vhodné pro astmatiky.

Sv. Ladislav

- zřícenina hradu Sv. Ladislav pocházející z 15. století stojící na vrchu Cule

Vodopády "Cascade Piatorii"

- malé vodopády viditelné z cesty (na 9 km). Za zmínku stojí i o něco níže položená soutěska na Sirině, tzv. zavřená Sirina

Jezírka na potoce Ilova

- dvě jezírka s malými vodopády, ležící na konci bývalé železniční tratě, kterou se dříve svázelo z lesů dříví

Kopřiva

- nejvyšší kopec v okolí s vyhlídkou na Bígr, vede přes něj kratší cesta na Eibenthal.

Liubcova

- rybářská vesnice rozkládající se na břehu Dunaje, kde také žije celkem početná česká komunita

Cazanele Mari ("Velké kotle")

- druhá část soutěsky, dlouhá 3.8 km, sevřená mezi horami Ciucaru Mare Veliki Štrbac (768 m). V nejužším místě je šířka vodní hladiny jen 170 m, zatímco před vjezdem do soutěsky se poblíž obce Svinița vodní hladina rozšíří téměř na 2 km

Cazanele Mici ("Malé kotle")

- první část soutěsky sevřená vápencovými horami Ciucaru Mic na rumunské a Mali Štrbac (626 m) na srbské straně, dlouhá 3,6 km. Při výjezdu ze soutěsky je na pravé, srbské straně nad vodní hladinou umístěna "Tabula Traiana", nápis zaznamenávající údaje o stavbě římské silnice do Dácie v rozmezí let 33 př.n.l. a 106 n.l.. Na protější, rumunské straně u ústí potoka Mraconia vytesávají horolezci do strmé, 110 m vysoké skály obří reliéf tváře dáckého krále a vojevůdce Decebala. Reliéf vysoký 40 a široký 20 m navrhl mladý rumunský sochař Condarcea, žijící v Itálii

Důl v Baia Nouă

- antracitový důl, v němž pracuje většina mužů z Eibenthalu a přilehlé dělnické kolonie Baia Nouă ("Ujbánie"). Některé části technického vybavení dolu pocházejí z předválečného Československa. Vytěžený antracit se dříve dopravoval z dolu k Dunaji úzkorozchodnou železničkou. Ta byla koncem 60. let zrušena a dnes v její v původní trase vede nově opravená přístupová cesta do obce. V okolí dolu lze však ještě zbytky vybavení železnice shlédnout

Pestera Liliecilor – Poncava

- skoro 200 m dlouhá jeskyně poblíž střediskové obce Dubova, s vyústěním

BANÁTSKÝ SLOVNÍČEK

aša – tak
barem – aspoň
bidón – plastický kanistr
bilet – jízdenka, vstupenka
borkán – sklenice na zavařování
cuk – vlak
cujka – slivovice
černidlo – saze
dočista – úplně, zcela
družba – motorová pila
gáta! – hotovo!
gazda – hospodář
hajdá! – jdeme!, honem (rychle)
harant – dítě
harošit – šustit
heklovat – háčkovat
hory – doly (kde se těží)
housplac – zahrada u stavení
chcát – močit
kamín – kulturní dům
konk – předsíň, chodba
korekt – správně
kort – stan
kořalka – jednou pálená slivovice
kurent – elektřina
kuť, v kuti – doma
láma – žiletka
lóza – vinná réva
minér – horník
mluvit spolu – namlouvat se (chodit spolu)
motorína – nafta
namučit se – nadřít se
pálinka – dvakrát pálená slivovice
piglovat – žehlit
plavajz – tužka
poslat řeč – vzkázat
poslánka – prostěradlo
poznatej – známý
přivlažit – ohřát
pucovat – holit se
radvanec – kolečko
rožníky – vinné hrozny
sklenice – láhev
stolice – židle
suk – větev
šenkruta – želva
šif – loď
šišky – koblihy
šnicle – řízky
šporhet – sporák
tumlovat se – spěchat
umučit – unavit
utírák – ručník
Valach – Rumun
zadlužit se – půjčit si
žába – mladá holka

přímo do Dunaje, leží přímo na potoce Poncava. Jeskyni vévodí rozlehlý dóm o výšce okolo 20 m. Posledních 30 metrů jeskyně je zatopeno, ale je možné proplavat až do Dunaje. Nedaleko je jeskyně Veterani. Celá oblast je proslavená boji císařského vojska s Turky v 18. století a píše o ní Alois Jirásek ve své povídce "Na krvavém kameni".

Ravna

- ovčí pastviny položené vysoko nad Dunajem s několika salašemi, leží na hřebenové cestě (delší) z Bígru na Eibenthal

Známana

- poslední salaše a políčka patřící k Eibenthalu s nádherným výhledem do tří světových stran, zejména na Dunaj a na "Kazany" (dunajské soutěsky). Leží o 200 metrů výše než Eibenthal.

Tri Kule

- vodami Dunaje částečně zatopená hradní zřícenina pocházející z roku 1439

Český mlýn

- stále pracující starý vodní mlýn, ležící na potoce Prigor na okraji vesnice Putna (asi 4 km od Šumice). Mlýn vlastní a pracuje v něm česká rodina Kalinů.

Doly na Ujbányje

Někdy kolem roku 1890 byla asi 5 km severozápadně od Eibentálu otevřena nová šachta s bohatými a kvalitními kamenouhelnými zásobami a pod ní vystavěna hornická kolonie, maďarsky nazvaná Újbánya (rumunsky pak Baia Noua, do češtiny bychom mohli přeložit jako Nový Důl, ale místní Češi ji dodnes nazývají výlučně Ujbányje). Zpočátku byla Ujbányje osídlena jen Němci a Maďary, teprve od začátku 20. století se sem postupně stěhovali i Češi z Eibentálu a po roce 1918 především Rumuni. V době před uzavřením dolů měla tato kolonie necelých 200 obyvatel, z nichž Češi tvořili asi dvě třetiny. Po otevření šachty na Ujbányji, kde se kromě uhlí krátce těžila i síra, se ve vlastním Eibentálu těžil místo uhlí hlavně azbest, a to až do roku 1991. Koncem 19. století byla postavena úzkokolejná báňská železnice od Dunaje do Ujbányje (z Lubotiny), která byla zrušena ve 2. polovině 60. let a upravena na cestu. Tato cesta byla roku 2014 rekonstruována na historicky první asfaltovou cestu na Eibentál. V dolech na Ujbányji pracovali skoro všichni eibentálští muži v produktivním věku a na povrchu i některé ženy. Pracovali zde jako havíři pod zemí, řidiči,

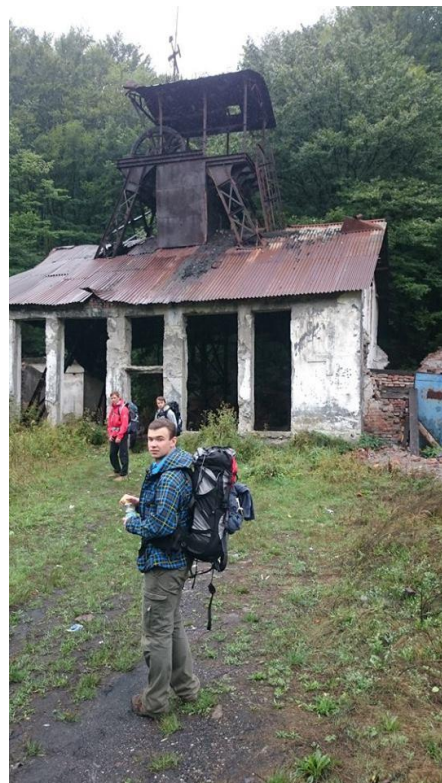
technici a hlídači a teprve po návratu ze zaměstnání se věnovali svým políčkům a dobytku, takže vlastně chodili pracovat ze směny na směnu. Pracovní doba v kamenouhelných dolech činila v Rumunsku jen 6 hodin, pracovalo se proto na čtyři směny. Výdělků a havířů, hlavně odborníků a těch, co pracovali pod zemí, byly relativně (t. j. na místní poměry) slušné, v kamenouhelných dolech činily až trojnásobek průměrné měsíční mzdy rumunského občana (4000 Kč). Roku 2006 byly doly na Ujbányji uzavřeny po důlním neštěstí, kdy při zřícení důlní šachty uhynuli dva muži, kteří pracovali na její správě. V současnosti nikdo netuší, zda budou doly někdy znovu otevřeny, ale zprávy od horníků tvrdí, že uhlí je dole plno.

Slivovice - „Dobrý sluha, zlý pán“

Banátské pálenky jsou opředeny mnoha mýty. Mnoho stavení ve vesničkách má své malé pálenice, které poctivě zpracovávají ovocnou úrodu malebných zahrádek. Pálenka se vyrábí tak, že se nechá několik týdnů vykvasit ovoce, které se vaří (pálí) při teplotě 100°C. Právě při této teplotě se vypařuje pouze alkohol, jenž poté kondenzuje do jiné nádoby. Tento postup se opakuje dvakrát. Dvakrát pálené banátské pálenky mají obvykle od 50 do 60%.

Banátští psi

Ať už je to ve volné přírodě nebo ve vsi, může se stát, že Vám cestu zkříží zuřivě štěkající pes. Zdejší lidé se zde k psům nechovají nijak vřele. Občas se stane, že po psovi někdo hodí kámen. Když se vám tedy stane, že se ve vaší blízkosti objeví tento tvor, naznačte, že zvedáte kámen. Oni sami vědí nejlépe, jak moc to bolí. Kámen na psa házet nemusíte, klidně si ho ale neste v ruce, abyste se cítili bezpečně.

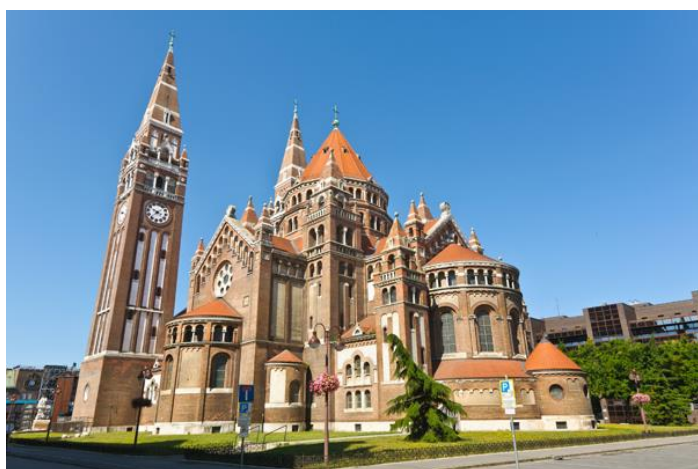

Băile Herculane

Toto město je známo starobylými římskými lázněmi, které postavili římské legie. Băile Herculane se nachází ve v oblasti Banátu jen pár kilometrů od Srbských hranic v údolí řeky Cerna. Samotný název sídla napovídá určitou spojitost s bájným Herkulesem. Podle legendy si zde léčil své rány po boji s hydrou. Zdejší prameny údajně léčí onemocnění očí, žaludku a revmatismus. S příchodem 19. století zažívali lázně největší léta slávy. Jezdili se sem léčit i členové královských rodin. To se ovšem nedá tvrdit o dnešní době. Většinu historických budov hrozí zánik, jsou zde problémy s vlastnictvím objektů apod. Město se snaží celou situaci zachránit projekty revitalizace a spoluprací s EU. Mezi místní památky patří Muzeum římských lázní (sídlí v hotelu Roman), kde lze vidět zchovalé části lázní přes 2000 let staré, které se nepovedly během turecké a rakouskouherské okupace zničit jako ve zbytku města, a co je neskutečné, že jsou stále i v provozu. Zpod hotelu Roman vyvěrá pramen o teplotě 54 °C. Najdeme zde i 2500 let starou plastiku Herkula. Přímo za hotelovou budovou, vyvěrá pramen Hercules II, který prý lečí žaludeční problémy. A v hlavním léčebném komplexu lázní – Apollo, kde jsou ceny orientovány spíše na západní turisty, jsou radioaktivní prameny o teplotě až 65 °C s vysokým obsahem sloučenin síry. Zbytek starobylých budov a památek stojí v historickém centru a podél promenády města. Băile Herculane bych doporučil i jako výchozí destinaci pro pěší túry a horolezectví. Poblíž se nachází hora Domogled (1 106 m n. m.) s přírodní rezervací. Vyskytují se zde vzácné stromy, želvy a motýli. Jihovýchodně od lázní se nalézá Bílý kříž (Crucea Albă) – velmi oblíbené místo pro horské túry.

Szeged

Město Szeged (česky Segedín) se nachází v jihovýchodním Maďarsku na soutoku řek Tisza a Maros. Většina zdejších staveb pochází až z 19. století, neboť v roce 1879 zničila povodeň téměř celé město. Szeged bývá také nazýván „město slunečního svitu“, poněvadž nabízí více jak 2000 hodin slunečního svitu každý rok. Centrem města je Dómské náměstí (Dómtér) s monumentálním novorománským Votivním kostelem. Byl vystavěn jako dík těch, kdo přežili ničivou povodeň a je typický kombinací cihlově červené a bílé barvy. Jednou z mála starších památek ve městě je cihlová gotická Dimitrova věž, bývalá součást kostela ze 13. století, a pozdně gotický klášterní kostel Panny Marie Sněžné. Pozoruhodná je také Nová synagoga postavená ve stylu amurské secese s nádhernou skleněnou kopulí. Szeged je také městem známým ve světě gastronomie. Odsud pochází onen známý uherský salám, který vyráběla firma Pick, stejně jako pálivá paprika, která se používá při přípravě rybí polévky halászlé. Tyto dva produkty mají ve městě i své muzeum. Navštívit můžete také Muzeum Ference Mora, vystavující jak historické exponáty, tak i výtvarné umění. Ve zbytcích szegedského hradu pak najdete lapidárium.

Hospoda „U Medvěda“

Pro milovníky zasloužených i nezasloužených odpočinků je zde hospoda U Medvěda. Stylová hospoda v rekonstruované stodole oslaví v roce 2109 těžko neuvěřitelné 100. Výročí od data svého založení a je potřeba upozornit, že zatím plní svou funkci na 100 procent. V hospodě U Medvěda nebo ve stínu nové zahrádky se můžete nechat uhasit točeným Ursusem (Medvědem) či Temešvárem. A pro ty, kteří Banát milují a nechtějí nic řešit, je připravena točená Kofola. Kdo chce naopak přidat polínko pod kotel, může ochutnat domácí slivovici, delikátní višňovku nebo medvědí specialitu – slivovici s medem. Aktivní děti, které si zatím nedokážou společnou pauzu vychutnat, pak můžete zmrazit zmrzlinou. Díky zmiňovaným výhodám se hospoda stala vyhledávanou zastávkou turistů i krajanů, a tak se přirozeně stala infocentrem Eibentálu, kde se během večerních událostí dozvíte takřka vše. Hospoda U Medvěda má také vlastní turistické razítko a svůj legendární běh na Kovárnu. Kromě klasického sortimentu zde můžete zakoupit turistickou mapu Banátu od KČT, pohledy, poštovní známky, turistické známky a etikety, banátská rumunská trička, gernický školní kalendář, Sbírkou lidových písní Čechů v Banátě, knihu s vyprávěním pana Krocmana atd.

Zásady slušného chování turisty po českém Banátu

Respekt a úcta

Obyvatelé českých vesnic v rumunském Banátu si plně zaslouží náš respekt a úctu. Mají vesměs hluboko do kapsy a živí se tvrdou manuální prací, nemají za sebou žádná studia a mají většinou jen minimum zkušeností se světem mimo vlastní vesnici a její bezprostřední okolí. Většina z nich se ale přitom vyznačuje přirozenou inteligencí (ve srovnání s českým venkovem zde je nesrovnatelně menší „odliv mozků“ do měst), hlubokou životní moudrostí a jakousi osobní integritou a zároveň přirozenou originalitou - hodnotami v našem postmoderním, globalizujícím se světě tak vzácnými!

Místní zvyklosti a tradice

Respektujeme místní zvyklosti a tradice. Integrita zdejšího prostředí vychází z poměrně složité soustavy zvyků a tradic, zachovávaných v těchto komunitách po dlouhá desetiletí, někdy i staletí. Většina z nich souvisí se zakotvením skoro všech zdejších venkovanů v křesťanské víře, v podobě utvářené především lidovým katolicismem, s výjimkou obyvatel Velkého Pereku a části Svaté Heleny, kteří jsou českobratrskými evangelíky, resp. Baptisty. V postních obdobích se nepořádají zábavy, netančí se a dodržují se také určitá omezení týkající se stravy. Není proto dobré, když návštěvníci z Čech místní obyvatele svým chováním v těchto obdobích ať už z nevědomosti či z ignorantství pohoršují nebo provokují. Totéž platí o době bohoslužebných shromáždění, kdy je skoro celá vesnice v kostele, zatímco „modernizovaní“ návštěvníci z ČR se někde okatě povalují či povykují.

Host do domu - Bůh do domu

Jednou z dalších u nás již málo respektovaných zvyklostí je obřadná pohostinnost banátských venkovanů. Nabídnout hostu dobré jídlo, pití a nocleh patří v místním vnímání k povinnostem. Taková pohostinnost se těžko odmítá, je ovšem dobré ji nepřijímat samozřejmě, nezneužívat ji, mít na paměti, kolik práce a úsilí za tím vším pro domácí stojí. Budeme-li se v jejich parádním pokoji procházet v zablácených pohorkách, domácí jistě z povinné úcty k hostu řeknou, že to nevádí - skutečnost může být ale jiná a zametat to budou oni. Domácím také nepomůžeme tím, že do domu přivedeme dalších pět hostů, kteří se „jen vyspí ve spacáku“ vedle rozestlaných postelí nebo na seně (z toho bývají domácí spíše nervózní). Čím více je možné projevené pohostinství přijmout ohleduplně, s vděčností, a podle možností za něj i zaplatit penězi nebo alespoň drobným dárkem (balíček kávy apod.), tím lépe. Je také důležité (i pro místní!!) rozlišovat, kdy od domácího přijímáme nocleh a jídlo jako předem dojednanou placenou službu pro turisty, a kdy tytéž věci přijímáme v rámci nepsaných pravidel zdejší pohostinnosti.

Kořalka - dobrý sluha, zlý pán

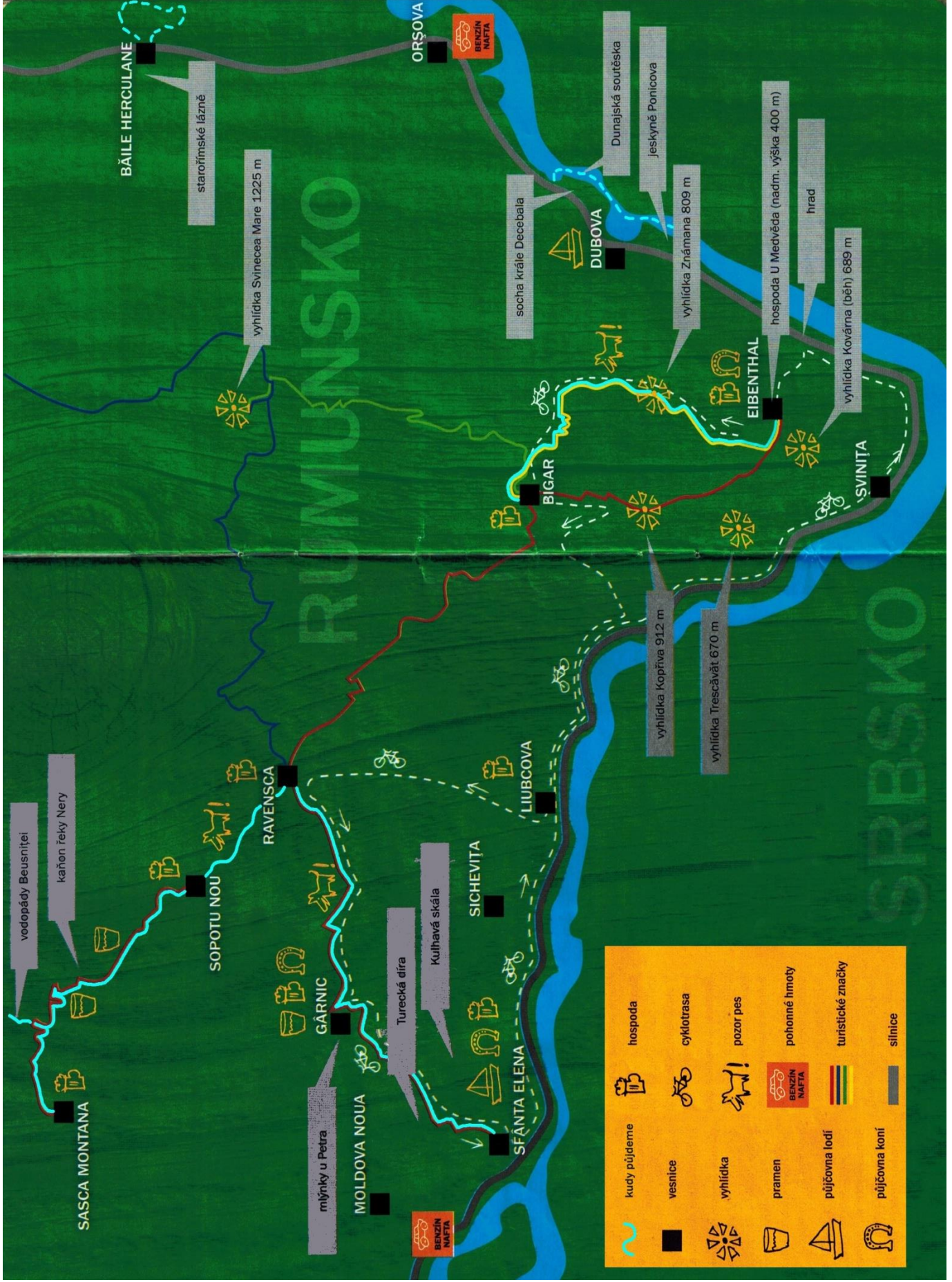
Devět z deseti banátských venkovanů vám při každém setkání nabídne k pití svoji „kořalku“ - jednu a někdy i dvakrát přepalovanou ze švestek nebo i z jiných plodů. Kořalka je všudypřítomná, pije se při bezpočtu příležitostí, někdy též svařená s cukrem nebo ořechy. Jednou pálená kořalka je co do obsahu alkoholu dosti slabá, ale i tak může s člověkem pořádně zamávat. Kořalky se vypije hodně, místní jsou na ni ale zvyklí a vážnější problémy s alkoholismem jsou zde poměrně ojedinělé. Nepřipravení a nepřivyklí návštěvníci jsou hojností kořalky často zaskočeni, rychle se opijí a pak vyvádějí nade všechny meze. Nelze také přehlédnout, že někteří „znalci“ se již do Banátu jezdí v podstatě systematicky a zadarmo opíjet.

Budme „neviditelní“

Hromadné zájezdy, přítomnost návštěvníků z ČR ve velkém počtu při některých tradičních příležitostech (kolem Velikonoc, na Posvícení) hrozí v kombinaci s nevhodným chováním mnohých hostů bezohledným „válčováním“ místního živlu. Některé návštěvníky zřejmě vede nevšednost místního prostředí a pocit totálního vybočení z prostředí vlastního k chování, které by bylo obtížně stravitelné nejen v tradičním prostředí banátských vesnic, ale i doma v ČR. Výše zmíněný alkohol v tom obvykle hraje nemalou roli. Pro domácí i návštěvníky z ČR bude mnohem lépe, budou-li turisté přijíždět pravidelněji, v rozsahu delších časových období, ale v menším počtu, jako rodiny nebo malé skupiny přátel, které se v místním prostředí lépe „ztratí“.

Povrchní publicistika

Poměrně často se stává, že návštěvníci z ČR píšou již po jedné návštěvě „zasvěcené“ články, pořádají výstavy fotografií atd., v nichž prezentují prostředí českých vesnic v Banátu jako svět primitivních, nešťastných lidí, kteří se ze zoufalství stále jen opíjejí. Jsou to jakési lacino pořízené reportáže jakoby odkudsi z rovníkové Afriky, které jsou v zájmu atraktivnosti povrchně jednostranné. Místní lidi tento přístup hodně uráží.

SASCA MONTANA

vodopády Beusnitzer

kaňon řeky Nery

SOPOTU NOU

GÁRNIC

mlýnský u Petra

MOLDOVA NOUA

Turecká díra

Kulhavá skála

SFANTA ELENA

SICHEVITA

LIUBCOVA

vyhlídka Kopriva 912 m

vyhlídka Trésčavát 670 m

vyhlídka Svinecea Mare 1225 m

starořímské lázně

BĂILE HERCULANE

ORȘOVA

socha krále Decebala

DUBOVA

Dunajská soutěska

Jeskyňe Poncova

vyhlídka Známana 809 m

EIBENTHAL

hospoda U Medvěda (nadm. výška 400 m)

hrad

vyhlídka Kovárna (běh) 689 m

SVINITA

	hospoda		pozor pes		poissonné hmoty		turistické značky
	kudy půjdeme		cyklotrasa		pramen		půjčovna koní
	vesnice		vyhlídka				půjčovna lodí
	vyhlídka		pramen				silnice
	pramen		půjčovna lodí				
	půjčovna koní						

Stravování

Krajané, kteří ubytovávají hosty z Čech, jsou připraveni vám i vařit. Kromě Eibentálu, kde je zvykem část potravin nakupovat, vaří krajané výhradně z domácích surovin. Kromě klasických českých pokrmů jako jsou řízky se salátem si v Banátu můžete pochutnat i na rumunských jídlech jako jsou sármy (zelné závitky) nebo koleš (kukuřičná kaše). Místní kuchyně oplývá množstvím použitého tuku a v případě zákusků pak i množstvím cukru. Jedinou komplikací při vaření turistům může být náročnost polních prací především v letní sezóně. Pak je třeba se s domácími předem domluvit na četnosti a době podávání jídla, samozřejmě též na ceně. Při zabijačkách vyžaduje rumunský zákon dohled zvěrolékaře a maso z domácího chovu podléhá kontrole ve veterinární laboratoři, kam se vozí vzorky z domácích zabijaček.

Několik receptů:

Sármy

Do mletého vepřového masa přidáme usmaženou cibuli, vajíčko, vypranou rýži, papriku, mletý pepř, trochu mouky a vypracujeme těsto. Koule z tohoto těsta zabalíme do kyselých zelných listů nebo do listů čerstvých, které ovšem krátce předtím povaříme. Balíčky vaříme s bobkovým listem. Když je zelí a rýže uvařené, jsou sármy hotovy. Podávají se s rajskou nebo s paprikovou omáčkou.

Nakládání zelí

Celé hlávky zelí se nakládají společně se zelím krouhaným do velké nádoby. Dva týdny ho v teple necháme zkysnout a pak dáme do studena. Hlávky zelí slouží k balení sármů.

Zavařované papriky

Papriky se vyčistí, vyperou, rozkrájí a vhodí do vařící vody. Pak se vloží do skleniček, zalejí nálevem a uzavrou. Nálev je připraven z celého pepře, bobkového listu, octa, cukru, soli a někdy i oleje.

Bramborové placky

Uvařené brambory rozmačkáme, přidáme trochu mouky a soli a vyválíme těsto. Vytvarujeme placky a pečeme po obou stranách na plotně. Hotové placky mastíme sádlem a s chutí jíme s kyselým mlékem.

Tašky z vařených brambor

Vařené brambory se s moukou a vajíčkem vypracují na těsto. To se rozválí a vykrají se z něj placičky, které plníme hromádkou povidel, zabalíme do tvaru šátečku a vhodíme do osolené vroucí vody a krátce povaříme. Podáváme buď s tvarohem a se smetanou nebo se strouhankou (usušený a postrouhaný chleba krátce osmažíme na sádle a pokapeme vodou).

Šufnudle

Z těsta z brambor, mouky a vajíčka nakrájíme tenké plátky a ty vhodíme do vařící osolené vody a krátce povaříme. Podáváme na sladko s tvarohem nebo strouhankou.

Toč (zapékaný bramborák)

Oloupané syrové brambory nastroháme, vymačkáme, přidáme sůl, lžici mouky, dvě lžíce mléka kvůli barvě a dobře rozmícháme. Klademe na vymaštěný pekáč a pečeme do růžova. Podáváme s kyselým mlékem. Toč lze zapékat také s masem.

Jak se peče domácí chléb

Na kvásek smícháme trochu mouky, kvasnice a trochu vlažné vody. Až kvásek vykyne, přidáme vlažnou vodu a zaděláme ho do zbytku mouky. Vyválíme těsto, které není ani řídké ani tuhé. Do ošatky dáme šátek a vysypeme moukou. Vložíme do ní těsto a necháme

Domácí výrobky

Ti s Váš, kteří si rádi z dovolených vozí kromě zážitků i něco hmatatelného, ani v Banátu nepřijdou zkrátka. Od krajanů si můžete odvézt např. dřevěné výrobky – dřevěné kolébky, trakaře, katapulty, tácky atd., dále háčkované banátské panenky nebo medy, marmelády, sýry, nejrůznější pálenky, místní čaje atd. Nákupem těchto výrobků zároveň podporujete krajanů v jejich práci. Kdo ví, třeba váš zakoupený výrobek bude důvodem neodejít za prací do Čech...

vykynout. Mezitím zatopíme v peci a uhlíky vyhrabeme ven. Do pece nasázíme bochníky a pečeme přibližně hodinu a půl. Pak chleba vytáhneme, bochníky omyjeme, necháme vystydnout a uložíme zabalené do plátna do vlhké komory, aby byly pořád měkké. Správně vytopená pec je bílá. Hrst do ní vhozené mouky by neměla zčernat, jen lehce zružovět. Pokud mouka zčerná a připálí se, pak je třeba pec zchladit vodou.

Výroba domácího sýra

Domácí sýr se vyrábí z čerstvého mléka. Mléko se ohřeje, přidá se srážedlo a za tepla se pomalu míchá, až se sýr vysráží. Srážedlo se vyrábí z telecího žaludku. Teleti se dá napít mléka a asi po hodině se tele porazí. Mléko se mu v žaludku srazí na sýr, který se vybere a nasolí. Takto konzervovaný vydrží až dva roky a používá se v malém množství jako srážedlo. Domácí sýr (krajané ho nazývají „slaným“ sýrem, narozdíl od „sladkého“ sýra, jak nazývají tvaroh) vydrží v osolené vodě i několik měsíců nebo rok. Sýr se rozkrájí na koláčky a se solí se dá do soudku a zaleje čistou syrovátkou. Postupně tvrdne a jeho chuť je výraznější. Do syrovátky se má přidat tolik soli, aby v ní ponořené vajíčko plavalo a neklesalo ke dnu. Domácí sýr je vynikající i naložený v olivovém oleji s orientálním kořením. Vydrží však mnohem méně, protože jeho chuť je neodolatelná.

Autobusy Galeja – S námi kdekoliv, kdykoliv

Firma Oldřicha Galeji byla založena v roce 1999. Podnikatelským záměrem firmy je autobusová doprava. V současné době se firma zaměřuje na zajišťování tuzemské i mezinárodní autobusové dopravy pro skupiny, individuální klienty a komplexní realizaci dopravních služeb při požádání zájezdových akcí. Při poskytování služeb klade důraz na kvalitu, bezpečnost, spolehlivost a profesionalitu služeb, flexibilitu zaměstnanců, čistotu vozového parku a individuální přístup ke klientovi. Mezi spokojené zákazníky patří: cestovní kanceláře, agentury, tuzemské společnosti, sportovní týmy a školy, turistický oddíl Kadao atd.

Karosa LC 936

- pro 45 osob
- klimatizace
- audio + video
- DVD + TV
- minibar (lednice, kávovar)
- polohovací sedadla
- GPS navigace
- ABS, ASR, retardér
- tažné zařízení
- travel box
- emisní norma euro 2
- schopní řidiči

Náš řidič

**Péťa Vaněk se
synem Lukášem**

D	A	C	I	A	V	L	A	H	T	N	E	B	I	E	T	B	A
N	L	A	B	E	C	E	D	G	E	R	N	I	K	I	U	D	A
F	E	S	T	I	V	A	L	E	C	I	M	U	S	T	R	U	U
E	C	I	D	E	P	X	E	U	N	S	U	S	R	U	A	B	P
A	S	R	O	V	E	N	S	K	O	A	N	E	L	E	H	O	E
D	U	N	A	J	H	L	E	A	V	O	C	I	N	O	P	V	T
D	A	K	O	V	Á	R	N	A	L	K	E	N	S	E	C	A	R
N	O	U	D	E	V	D	E	M	K	A	N	A	M	A	N	Z	A

DACIA, FESTIVAL, ZNÁMANA, MEDVĚD, PONICOVA, KOVÁRNA, EXPEDICE, URSUS,
ROVENSKO, HELENA, GERNIK, EIBENTHAL, TIS, DUNAJ, ČESNEK, U PETRA, DUBOVÁ,
TÚRA, ŠUMICE, DECEBAL, VLK

Tajenka: _____

Banát 2015 – článek od Víti z 18. čísla časopisu Bobr

Banát. Možná jste to slovo nikdy neslyšeli. Banát je oblast v Rumunsku, kde už od dob Rakouska-Uherska, existuje několik českých vesnic. Původně sem Češi přišli ve službách armády chránit hranice. Výměnou za to dostali půdu, kde mohli hospodařit. Dnes je Banát chudým krajem s málem pracovních příležitostí, a tak se lidé hlavně starají o svá hospodářství nebo odcházejí za lepším životem zpět do Čech. Naštěstí místní nádherná krajina a tradiční způsob života láká turisty z České republiky.

Zlákalo to i mě s Dibem, Stokim a dalšími kamarády. Začátkem září jsme se vydali na 1000km dlouhou cestu do vesnice Svatá Helena. Při prohlídce vesnice v nás místní okamžitě poznali turisty, zastavovali nás ptali se, co nového v Čechách. Ve zdejším obchodu, který slouží také jako hospoda jsme utratili první koruny a zároveň s paní prodavačkou domluvili parkování u jejího domu. Ano, v Banátu se dá platit korunami. Dokonce jsou místní často raději, když turista zaplatí v korunách, než v leiích.

Svatá Helena ale nebyl cíl prvního dne. To byl Gerník, kam jsme se vydali po červené značce, kterou zde vyznačil Klub českých turistů. Cestou udělali jen malou odbočku a nakoukli do volně přístupné jeskyně. V Gerníku nás ubytoval místní největší sedlák Věna. Ten nám po příchodu ukázal celé své hospodářství, dal ochutnat jeho slivovice a výborného domácího sýru. Večer v hospodě jsme se pak dozvěděli spoustu informací o tom, jak se v Banátu těžce žije a důvody, proč mladí často volí návrat do Čech.

Nejvýše položenou a údajně nejhezčí vesnicí je Rovensko. Já musím souhlasit, protože umístění na kopci, malované domy společně s výhledy do krajiny z ní dělají opravdu kouzelné místo. Kdo se sem vydáte a máte rádi sladké, vyhledejte ubytování u paní Pražákové, protože její vdolky jsou kolosální. Já na ně budu vzpomínat ještě dlouho.

Nejdelší dobu jsme strávili v Einbentálu, kde se nás ujala maminka paní Pražákové. V této vesnici jsou na turisty asi nejpřipravenější. Funguje zde hospoda U Medvěda, která slouží i jako informační centrum. Majitelé pořádají letní hudební festival, kam už několik let po sobě jezdí kapely jako Mňága a Žďorp, Divoký Bill nebo Wohnout. Festival jsme sice už nestihli, za to nám Dib u majitele hospody zajistil projížďku na motorovém člunu po Dunaji.

Snad budu mluvit za všechny, když řeknu, že nás Banát uchvátil. Mimo nádherné a jen málo dotčené přírody, je obrovským zážitkem sledovat způsob života a projevy kultury, která u nás již dávno zanikla. Zřejmě i z těchto důvodů jsme se rozhodli, že uspořádáme pro starší výpravu do Banátu. Teď je třeba vymyslet vhodný termín. Doufám, že to vyjde už příští léto.

Najdi 10 rozdílů

